

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

גליון מס' 162

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת פרשת נח תשפ"ה

המשגיח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

עניין של חינוך

גמילות חסד – מבטלת גזירות!

בפרשתינו אנו קוראים כי הקב"ה כעס על בני האדם עקב מעשיהם הרעים והחליט למחות את כל היקום ע"י המבול. נח נכנס לתיבה בזמן שהמבול שוטף את כל העולם. ואז, לאחר כמה חודשים אומר הפסוק: "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּיבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכוּ הַמַּיִם".

הקב"ה זכר דבר מסוים ומיד נעצרה מידת הדין. מה היה אותו זיכרון שעורר רחמים גדולים וביטל את האסונות והקיסטרוגים? מזכירים אנו בתפילת ראש השנה: "וגם את נח באהבה זכרת ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים", בזכות שעסק בחסד ונתינה לכל בעלי החיים במשך כל היום והלילה, ולא נתן שינה לעיניו, הכל בשביל השני, למרות שהדבר על חשבוננו – דבר זה עורר רחמי שמיים ובטל את מידת הדין של המבול הנורא. ללמדך, שכל המתעסק בנתינה לשני, באחדות ואהבת חנם – מבטל מעל כל עם ישראל כל הדינים והקיסטרוגים.

בברכת שבת שלום

מערכת לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַח מַלְאָכִים

הרובה שנשבר מול הביטחון!

מגדולי יהדות ליטא לפני מלחמת העולם השנייה היה הגאון רבי יצחק קרליץ זצ"ל. שמו התפרסם בעיקר בהיותו אח של החזון אישי זצ"ל, אולם אף הוא עצמו היה גאון עולם. הוא כיהן לאחר פטירת אביו ברבנות העיירה קוסובה, ועוד קודם לכן - בחיי אביו אירע המעשה הבא: עם תחילת המלחמה, הטילו השלטונות איסור על החזקת נשק שלא בידי הצבא. פחדו ממורדים ובוגדים פנימיים, וקבעו כי אל לו לאדם להחזיק נשק אישי משלו. בעיירה היו גם יהודים שהתנגדו לשלטונות, ומתוך הפחד להחזיק את הנשק בביתם – בחרו להטמינו בבית הכנסת המקומי. רבי יצחק ישב ולמד בבית הכנסת, בשעה שכוחות הצבא פשטו עליו וביצעו בו חיפוש מדוקדק. הם מצאו את כלי הנשק המוחבאים, והסיקו שרבי יצחק הוא השומר עליהם, וממילא כל הנשק הזה הוא שלו. רבי יצחק אפילו לא ידע כיצד מחזיקים נשק, אולם המפקד הצבאי סבר שכל הנשק בבית הכנסת הוא שלו, וחרף את גזר דינו למוות באופן מיידי. אפילו חרב חדה מונחת על צווארו, רבי יצחק אין לו בעולמו אלא הקדוש ברוך הוא. הוא המשיך ללמוד בבית הכנסת, שהפך ליעד מבוצר כשהחיילים שומרים מבחוץ. הוא לא טרח להתעניין במה נאמר או נגזר עליו, אלא המשיך להתמיד בלימודו כשלב מלא באמונה ובביטחון בה' יתברך. לאחר שהמפקד קבע את שקבע, הוציאוהו מבית הכנסת והעמידו אותו בחצר, לקראת ביצוע גזר הדין. רבי יצחק מציית להוראות, המפקד מקריא בקצרה את האישום ואת גזר הדין המוטל עליו – מוות בירייה, ורבי יצחק ניצב מולו באמונה ובביטחון, כאילו אין הדבר נוגע לו כלל וכלל. המפקד נערך לביצוע גזר הדין, וסביב החצר התקצבו ובאו כל בני העיירה, מייחלים לנס. כולם עמדו מבועתים ומפוחדים לקראת ביצוע גזר הדין, חוץ מאיש אחד, רבי יצחק בעצמו! הוא מוסיף לעמוד שליו ורגוע, ממתין ביבושת לשלב הבא. ואז זה הגיע... המפקד מחזיק את הרובה ביד, לוחץ על ההדק, ו... הרובה מתפרק לו בידים! ממש כך. הוא לחץ חזק מדי, הנשק היה מיושן מדי, והלחיצה החזקה שברה את הרובה, הכדור לא נורה בכלל! רבי יצחק מוסיף לעמוד, באותה הבעת פנים. רגוע, שליו, נינוח. המפקד היה המום, מעולם לא קרה לו כדבר הזה, ובבושה גדולה על שהעיירה כולה ניצבת מסביב ורואה בחולשתו – סובב את פניו לאחור, לקח עמו את חייליו, והלך לדרכו! נפשו של רבי יצחק היתה לו לשלל, הוא ניצל ממוות בטוח. בני המשפחה הסתערו עליו בהודאה ובהתרגשות, מתקשים להאמין שהנס אכן קרה. לאחר שכולם הסדירו את נשימתם משעות הלחץ והחרדה, שאלה אותו אחותו: 'רבי יצחק, אמור לי בבקשה מה חשבת בשעה שהרובה היה דרוך מולך והמפקד עמד ללחוץ על ההדק? מה עבר לך בראש ברגעי החרדה האיומים הללו? במה הרהרת אז?!' ורבי יצחק, באותה ארשת פנים רגועה, השיב לה מיד: 'ידעתי שלא יקרה לי כלום, כי בטחתי בה' שלא יאונה לי כל רע. רק חיכיתי שהטקס הזה כבר יסתיים לו ומהר, כי השקיעה מתקרבת ואני צריך להספיק להתפלל מנחה!' מדהים. האמונה שלו בה' היתה כה חזקה, הביטחון שלו בבוראו היה כה עוצמתי, עד שבאותה שעה ממש הוא כלל לא הרהר אודות רציחתו המתקרבת! הוא היה רגוע ונינוח באמת, בטח בה' לחלוטין, ושמר על שגרה מלאה – דאג שיספיק להתפלל 'מנחה' בזמן! אחים יקרים, סיפור מופלא זה – אותו סיפר אחיינו של רבי יצחק, מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, מחדד עד כמה גדולה העוצמה של מידת הביטחון המושלמת. הנה כי כן, בשעה כה קשה ומתוחה, רבי יצחק נותר רגוע ושליו, בוטח בה' – ואכן נעשה לו נס פלאי שכזה, הרובה התפרק בידים והוא ניצל ממוות בטוח! הבה ניקח עימנו את המסר הזה לחיי היום יום, הבה נפעיל את מידת הביטחון בעומק ליבנו. יש לנו אב רחום וחנון. הוא אוהב אותנו בכל לב, דואג לנו, שומר עלינו. נתפלל כולנו ישומר ישראל שמור שארית ישראל ואל יאבד ישראל, ניחל לישועתו ונתחזק באמונה בכוחו הבלתי מוגבל – ונזכה לראות כי בורא עולם אכן עימנו, מצילנו מכל רע ומוביל אותנו בבטחה!

מעשה שהיה...

ענותו מפלא | ספור על מרן רה"י רבינו יהודה מועלם זצ"ל

הילולא דצדיקייא

**הילולת מרן
ראש הישיבה
הצדיק הרב
יהודה מועלם
זצ"ל (כד' תשרי)**

הצדיק הרב יהודה מועלם זצ"ל- נולד בשבט ה'תרפ"א. התייתם מאביו, כשהיה בן חודשיים ימים בלבד! מגיל צעיר שקד על התורה הקדושה בישיבת 'פורת- יוסף'. מונה בגיל 24 לשמש כחזן ורב בביה"כ טוויג בשכונת "מקור ברוך" בירושלים. מגיל 28 שימש כר"מ ומראשי ישיבת פורת-יוסף בה שימש עד יומו האחרון. מגדולי הדור. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלג. לא הסכים ללבוש מעיל ארוך כיאה למעמדו הרוחני, עד שהכריחוהו בכך, ונעתר, משום חשש לביזיון התורה ולומדיה. קירב לתורה רבים. התנהל בפשטות מופלאה. סירב לקבל עוזרים ומשמשים. מסר את נפשו למען התורה הקדושה ותלמידיו. דייקן. בכל ימות השנה היה מגיע לישיבה ללמד ברגליו ולא ברכב. תפילותיו לא שבו ריקם. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. מרן הגאון רבינו עובדיה יוסף זצ"ל היה רגיל לשלוח אליו אנשים אחרים בכדי שרבי יהודה יעשה עבורם פדיון נפש ויברכם. הרביץ תורה למעלה מ-60 שנים. סלד מן הכבוד כבורח מן האש. רבינו נלב"ע ב-כ"ד תשרי ה'תשע"א בשעת המנחה של שבת בראשית. ציונו בהר המנוחות בסמוך לציונו של החיד"א זצ"ל. רבנו חי ופעל כ-90 שנים..ת.נ.צ.ב.ה. וזיע"א

סיפר הרב יעקב יוסף זצ"ל על מעשה החסד של הרב: לפני זמן לא רב הגיע הרב לתחנת "מגן דוד אדום" במטרה לקבל טיפול רפואי. כשהגיע הרב ברגליו (ולא בסיוע רכב) הזדעזע בעל התחנה, בראותו את הרב הישיש, ומיד חש לטפל בו. הרב פנה אליו ואמר: "לא בי תטפל, כי אם באדם שליוויתי הנה!". בעל התחנה העיד, כי הרב ליווה בעצמו את אחד מעניי העיר, שהיה מחוסר דיור, המוכר לתחנה, והדבר היה לפלא, איך הרב ברוב חמלתו חס על האדם וחשש לבריאותו והולך אותו ברגליו לתחנה, כדי שיקבל טיפול רפואי הולם, על אף גילו המבוגר והמאמץ הגופני הנדרש ממנו בליווי זה. המתין הרב, עד שיקבל את הטיפול הרפואי, ולאחר מכן החזירו במונית לביתו.

אחד מתלמידי הרב סיפר: "במשך תקופה ארוכה התקשיתי למצוא את זיווגי. באחד הימים נפגשתי עם בחורה, ונראה היה לי, כי ישנה התאמה בינינו, ונוכל לבנות בית נאמן בישראל. אולם למגינת לבי, הבחורה סירבה להמשיך להיפגש, מכיוון שעבדתי לפרנסתי במשך כל היום, ואילו היא ביקשה תלמיד ישיבה, שילמד חצי יום. סיפרתי זאת בצער לרב. בו במקום חייג הצדיק לבחורה ואמר לה: "מדבר יהודה מועלם! אני ערב עבור הבחור, שילמד חצי יום". הרב לא הסתפק בכך, אלא נטל את קולמוסו וכתב מכתב חס עבורי, ואת התחייבותו האישית, שאלמד חצי יום". הוסיף הבחור בהתרגשות, "היכן ניתן למצוא רב שכזה, שישפיל את עצמו כדי לעזור לתלמידו?!".

מספר ימים לפני פטירתו הזמין אבי הבן את הרב לברית מילה של בנו, הסכים הרב, למרות שמדובר היה על חשבון מנוחת הצהריים שלו. התפלא אבי הבן, והבין, שהרב סבור שהוא יישב סנדק. כדי שלא תיגרם אי נעימות, הודיע אבי הבן לרב שאין בכוונתו לכבדו בסנדקאות. אמר הרב לסובבים אותו: "מאחר שאינני הסנדק עדיף לי לנוח ולאגור כוחות להמשך היום מאשר ללכת לברית. אבל, בכל זאת אלך. ואם תשאלו מדוע, כדי שלא יחשבו המזמינים, שנעלבתי שלא כיבדונו בסנדקות, ויהיה להם חוסר נעימות מכך".

על ענוותנותו המופלאה, ניתן ללמוד מן הסיפור שלפנינו: לפני כעשרים שנה ביקשו ממנו ראשי הישיבה דאז שילבש פראק כראוי לר"מ בישיבה, אך הרב סירב בכל בתוקף. לקחו את המידות שלו והוציאו לו מהארון את כל החליפות והשאירו לו רק פראק. כשבא בבוקר ללבוש חליפה ראה שיש רק ארוך. מיד לקח מספרים וגזר מהארוך. כשהגיע לישיבה, ראו זאת הרבנים ואמרו לו שאין מה לעשות, הוא חייב ללבוש פראק. אמר להם: "אני אעשה הסכם, קודם כל זה לא יהיה פראק, אלא מעיל ארוך. ודבר שני, אתם טענתם, שזה בגדי עבודה. אני אלבש רק בישיבה ומחוצה לה אמשך בבגדים קצרים". וכך היה, כשהיה הולך להתפלל בבוקר שחרית, היה לובש קצר וכשיוצא לישיבה יוצא עם ארוך. גם בצהריים אחרי הישיבה לא היה הולך בבגד ארוך, אלא קודם כל מחליף את החליפה.

(נלקט בשינוי לשון קלים מתוך העלון פניני הצדיקים)

זהירות ממון לא כשר!

מעשיות מגדולי ישראל זיע"א – מאת הרב שלמה קולודצקי שליט"א

מסופר על מרן הסטייפלר זיע"א שהגיע לביתו תלמיד חכם לבקש ברכה. בצאתו שכח קופסת גפרורים. הסטייפלר רץ אחריו כדי לקרוא לו, אך לא הצליח להשיגו, אבל זכר את מראה פניו. קופסת הגפרורים היתה מונחת בחדר במשך תקופה ארוכה. והנה הגיע היום ואותו אדם בפתח. מי שלא ראה את שמחתו העצומה של הסטייפלר בעת שהתרומם ממקום מושבו כדי להשיב את קופסת הגפרורים לבעליה, לא ראה שמחה של מצווה...

מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א נזהר שלא לגעת בחפץ שאינו שלו, ואמר שהוא חוזר בתשובה על שני חששות של גזל. בתקופת שהות הרב שטיינמן בעיר לוגאנו, הוא עבר ליד בית אחד, ובדרך כשהוא מהרהר בלימוד קטף משם פרח בלי לשים לב. עשרות שנים מאוחר יותר, כשבא לספר לו הרב פרידמן שהוא נוסע ללוגאנו, מיד ביקש ממנו הרב שטיינמן שיילך לרחוב פלוני ובית מספר פלוני, ויביא לבעל הבית מספר יורו, כדי שישלם על הפרח שקטף עשרות שנים קודם לכן, וזה הרי גזל עכו"ם! הרחוב אומנם עדיין היה קיים, אך הבית לא. הרב שטיינמן הצטער על שלא יכל לשלם לאותו גוי. סיפר נכדו רבי אשר שטיינמן שפעם אחת הרב שטיינמן הרים ידו ואמר: היד הזאת מעולם לא גזלה. רק אני חוזר בתשובה על שתי פעמים שהיה ספק אבק גזל עכו"ם. האחת שקטף את הפרח, ועוד פעם שלח מכתב עם בול שהדוור אמר שזה בסדר והגראי"ל הסתפק בזה. מלבד זה עשה חשבון על כל ימיו שלא עבר על גזל.

מסופר על מרן רבי מרדכי פורגמנסקי זיע"א שבמשך הזמן שהיה בגטו קובנה לא ישב על כיסא. בגלל שכאשר צופפו את כל היהודים בגטו הצר הביאו רבים כיסאות מביטום. ולפעמים החליפו דירות או נלקחו להשמדה והכיסאות נשאר מיותמים, ומי יודע האם הבעלים או היורשים מרשים.

מסופר על מרן רבי אברהם גניחובסקי זיע"א שהלך עם קבוצת תלמידים, והחל לרדת גשם זלעפות. הם נכנסו תחת גג באחת החצרות. אחד הבחורים רצה להדליק את החשמל בחדר מדרגות, רבי אברהם מנע ממנו ואמר: להיכנס – מותר, אבל להדליק את האור – הרי זה כבר עולה כסף, ואין היתר לכך. באחד הערבים הקיציים, רבי אברהם דפק בביתו של שכן בבניין סמוך לדבר אתו לצורך טובה לאחד מבני משפחתו של רבי אברהם. השכן הביט ברב ושאל: מדוע הרב נוטף זיעה, מדוע לא עליתם במעלית? רבי אברהם השיב: בגלל שעליתי לצורך פרטי שלי, ולא בשבילכם כולל, אין מין הראוי שאשתמש במעלית השייכת לכם.

מרן רבי אליהו לופיאן זיע"א הלך פעם לקידוש של בר מצוה אחרי התפילה, ונשאר שם עד סוף הקידוש, לא הבינו מה יושב כ"כ הרבה זמן. לבסוף כשכולם הלכו, ביקש שאמו של הילד הבר מצוה תבוא, שרוצה לברכה. אמר לה: "אני צריך לבקש מכם מחילה, כי בשעה שעשיתי קידוש ידי רעדה, ונשפך היין על המפה, ובהזדמנות זו אני מבקש מחילה בשם כל האורחים, הרי המפה הייתה נקיה ומסודרת כשבאנו לקידוש, ואח"כ כל אחד לקח המאכלים וטינף את המפה ללא צורך, שהרי לא היו צריכים אלא לקחת המאכל ולא ללכלך המפה, ובהזדמנות זו שאתם מוחלים לי, תמחלו לכולם.

סיפר רבי שלמה לורנץ סיפור מחזק ביותר: "במושב החרדי קוממיות היתה מאפיה שסיפקה לחם לכל הסביבה תחת השגחתו המהודרת של הרב מנדלסון. המאפיה סיפקה את צרכיהם של 5000 משפחות באזור, אך ככל שגדלה תוצרת המאפיה גדלו גם הגירעונות הכספיים. בצר להם פנו אלי בעלי המאפיה, וביקשו שאבוא לעזרתם ע"י השגת הלוואות מגמחי"ם שונים. ואכן כך עשיתי, הייתי משיג עבורם הלוואות, וכאשר הגיע מועד הפירעון הייתי משיג הלוואה ממקום אחר, וחוזר חלילה. לאחר זמן מה ערכתי חישוב והגעתי למסקנה, שלעולם לא יעלה העסק על דרך המלך, המאפיה תמשיך לצבור הפסדים. הודעתי לבעלי המאפיה שאיני רואה כל אפשרות להמשיך ולגלגל את ההלוואות. אבל בעלי המאפיה ניסו, הרב מנדלסון פנה אלי באופן אישי, וביקש ממני לחזור מהחלטתי, הוא הסביר שאין כאן ענין כלכלי בלבד, יש לקחת גם את הצד הרוחני, זוהי המאפיה היחידה המספקת לחם כשר בכל הסביבה, ללא חשש טבל, ללא חשש תולעים וכו' ואם חלילה תיסגר, התוצאה תהיה חמורה, ולכן צריך להמשיך למרות המצב הכלכלי. אמרתי לו שאני חושש, כי אין סיכוי שיוכלו אי פעם להחזיר את ההלוואות. אך איני רוצה להכריע בזה. הצעתי לו שניכנס לרב מבריסק ומה שהוא יכריע – אני מוכן לקבל. נכנסנו לרב מבריסק, הרב מנדלסון הסביר באריכות את נחיצות המאפיה, והאחריות לדאוג לכולם ללחם כשר. ואילו אני הצגתי את עמדתי בצורה תמציתית. תשובתו של הרב מבריסק מהווה יסוד בהשקפה תורנית. וכך אמר: "לחם כשר הוא אכן עניין גדול עד מאד. אך במה דברים אמורים? כשהלחם כשר מכל הבחינות... לחם כשר, שמיוצר בעזרת כסף 'טרף' אינו לחם כשר. כאשר לוקחים הלוואה, תוך ידיעה שבדרך הטבע אין כל סיכוי להחזירה – אין זה אלא 'כסף טרף', וגם אם מדובר בקיום מצוה, לא זו הדרך..."

ומי שמשתדל ונזהר מממון לא כשר הקב"ה מסייע בידו שיצליח מאוד בכל מעשיו וזוכה שכספו מגיע רק ממקורות כשרים, וזוכה שאין לו חוב לאף אדם.

סיפר רבי בן ציון פלמן שבהלויה של החזו"א הגיע לבני ברק קיבוצניק זקן והוא ראה המולה גדולה, הוא ניגש לרבי שמואל גריינמן זיע"א גיסו של החזו"א ושאלו מה קרה? ענה לו רבי שמואל שהחזו"א נפטר. לאחר בירור קצר התברר לאותו יהודי שהחזו"א גר בשכנותו לפני המלחמה, והוא נזכר שפעם החזו"א לווה ממנו פרוטה והוא עדיין לא השיב לו, מיד רבי שמואל הוציא פרוטה והשיב לאותו אדם, ואמר רבי שמואל במשך שנים רבות שמעתי מהחזו"א שיש יהודי שהוא חייב לו פרוטה, וה' זימן שהחזו"א יפטר בלי חוב של פרוטה.